

Sakkyndig vurdering - elever med behov for omfattende avvik fra Læreplanverket for Kunnskapsløftet

Fylkesmannen i Trøndelag har bedt Utdanningsdirektoratet svare på spørsmål om innhold i sakkyndig vurdering for elever med svært store kognitive utfordringer og/eller psykisk utviklingshemming med lavt funksjonsnivå.

TOLKNINGSUTTALELSE 16.05.2019

Gjelder

- Opplæringslova - § 5-1. Rett til spesialundervisning
- Opplæringslova - § 5-5. Unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa og om kompetansekrav

Vi viser til e-posten vi mottok fra dere den 18.03.2019 med spørsmål om innhold i sakkyndig vurdering for elever med svært store kognitive utfordringer og/eller psykisk utviklingshemming med lavt funksjonsnivå. Dere stiller spørsmål ved om det er mulig å jobbe med grunnleggende ferdigheter uten en faglig kontekst, og om det er noen grenser for

hvor store avvik elever kan ha fra Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06).

I utgangspunktet gjelder LK06 også for spesialundervisning, jf. opplæringsloven (oppl.) § 5-5 første ledd. Det kan imidlertid være behov for å gjøre avvik.

Opplæringstilbudet skal ha et slikt innhold at det samlede tilbudet kan gi eleven et forsvarlig utbytte av opplæringen, både i forhold til andre elever og i forhold til de opplæringsmålene som er realistiske for eleven, se oppl. § 5-1 andre ledd. Elevene skal ha et likeverdig opplæringstilbud. Prinsippet om likeverdig opplæring er utgangspunktet for vurderingen av innholdet i spesialundervisningen. Det betyr at for eksempel elever med svært store kognitive utfordringer skal ha omtrent de samme sjansene til å nå de målene som er realistiske å sette for dem, som andre elever har for å realiserer sine mål i det ordinære opplæringstilbudet.

Dersom det er behov for større eller mindre avvik fra kompetansemålene i LK06, enten for hele fag eller deler av fag, må det fremgå klart av enkeltvedtaket om spesialundervisning. Hvilket opplæringstilbud som gis må også utdypes ytterligere i elevens individuelle opplæringsplan (IOP).

Det er i prinsippet ingen grenser for hvor store avvik som kan fastsettes, så lenge avviket er begrunnet i elevens behov, fremgår av den sakkyndige vurderingen og er tatt inn i enkeltvedtaket om spesialundervisning. Avvik fra LK06 kan bare begrunnes ut fra fagligpedagogiske årsaker, ikke ut fra skoleeiers økonomi (se veilederen Spesialundervisning punkt.1.5.). Utgangspunktet for vurderingen er hvilket opplæringstilbud som vil gi eleven et forsvarlig utbytte. I denne vurderingen kan elevens behov føre til at det er nødvendig med avvik. Elever kan ha behov for avvik fra deler av et fag, andre elever kan ha behov for avvik fra et helt fag, mens enkelte elever har behov for avvik fra hele læreplanverket.

Noen elever trenger langt større oppfølging enn andre. Mange av gjøremålene er livsviktig hjelp og læring som elevene vil kunne ha rett til med hjemmel i flere lovverk. ADL-trening kan regnes som opplæring når tiltaket gis under skolens ansvar og ledelse, og tiltaket er en del av den individuelle opplæringsplanen og er hjemlet i enkeltvedtaket om spesialundervisning (se veilederen Spesialundervisning punkt 2.6).

I kompetansemålene er de grunnleggende ferdighetene integrert som en del av den kompetansen eleven skal utvikle i det aktuelle faget. For elever som har avvik fra et helt fag, vil det ikke være naturlig å ta utgangspunkt i de grunnleggende ferdighetene i faget, når

man skal ta stilling til elevenes opplæringstilbud. Dette må likevel vurderes konkret i den enkelte sak, avhengig av hvilke mål som vil være realistisk for eleven.

Vår referanse:

Oppgrader til en [støttet nettleser](#) for å få en reCAPTCHA-utfordring.

[Hvorfor skjer dette?](#)